

Συνεργασία σχολείου - οικογένειας Παιδαγωγικές συναντήσεις

Παρουσίαση

Δημητρίου Παναγιώτα, Συντονίστρια Ε. Ε. ΠΕ02

08-09-2022

Συνεργασία σχολείου και οικογένειας

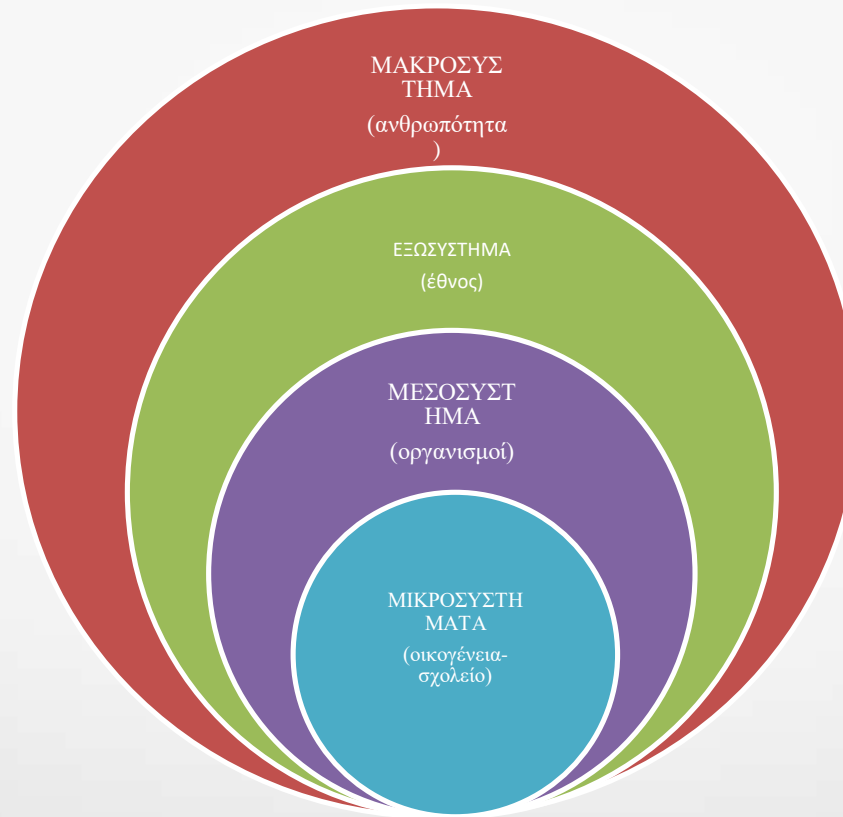
Σύμφωνα με έρευνες η συμμετοχή των γονέων στη ζωή του σχολείου επιδρά ευεργετικά:

- στις επιδόσεις των μαθητών,
- στη διδακτική απόδοση των εκπαιδευτικών,
- στην αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδας.

Μοντέλα σχέσεων σχολείου και οικογένειας

Οικοσυστημικό μοντέλο του Bronfenbrenner:

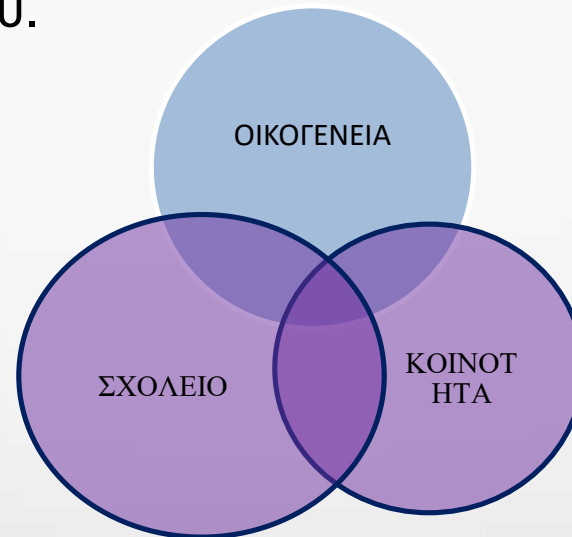
το άτομο ζει και λειτουργεί ταυτόχρονα σε διάφορα υποσυστήματα, τα οποία το επηρεάζουν, άλλα σε μεγαλύτερο και άλλα σε μικρότερο βαθμό.

Μοντέλα σχέσεων σχολείου και οικογένειας

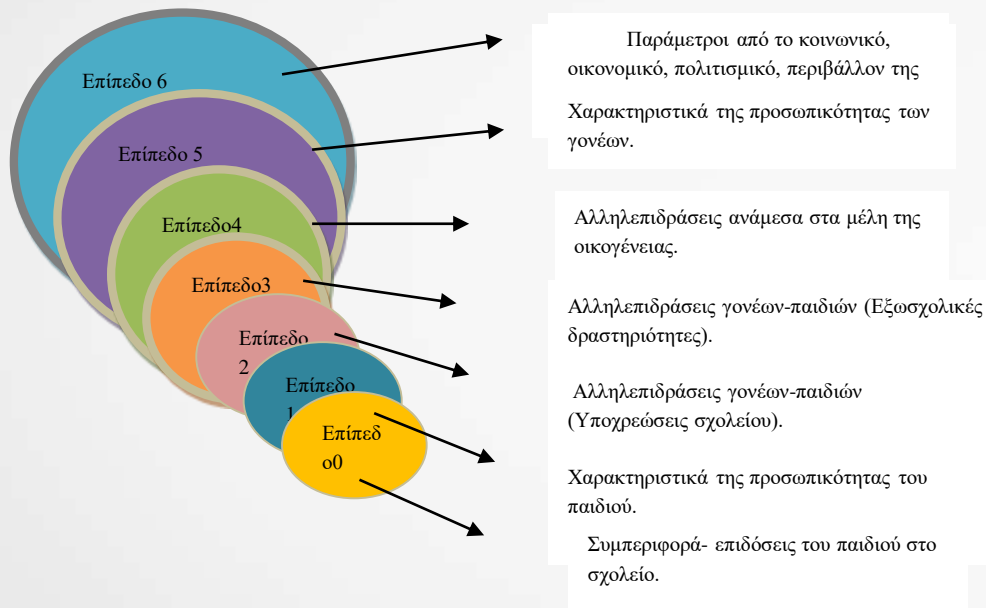
Σφαιρικό μοντέλο ή μοντέλο των επικαλυπτόμενων σφαιρών επιρροής της Epstein:

- Η οικογένεια, το σχολείο και η κοινότητα (3 βασικές σφαίρες) βρίσκονται σε μια δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ τους, με κοινό τόπο το ίδιο το παιδί.
- Οι σφαίρες μπορεί να πλησιάζουν ή να απομακρύνονται η μία από την άλλη ανάλογα με την επίδραση παραγόντων, όπως:
 - η ηλικία του παιδιού,
 - οι στάσεις των δασκάλων,
 - καθώς και χαρακτηριστικών των γονέων, όπως π.χ. ο βαθμός εμπλοκής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία του παιδιού.

Μοντέλα σχέσεων σχολείου και οικογένειας

Το μοντέλο των σχέσεων οικογένειας-σχολείου των Ryan-Adams:

- Τα **βασικά σημεία** στα οποία επικεντρώνεται είναι: στο ίδιο το παιδί-μαθητή, στα μέλη του άμεσου οικογενειακού περιβάλλοντός του, στις διαπροσωπικές του σχέσεις, στην επίδραση των σχέσεών του στην σχολική επιτυχία αλλά και στη συνολικότερη λειτουργία του.
- Οι **παράμετροι**, ανάλογα με την «εγγύτητα επίδρασης» που ασκούν στην συμπεριφορά και την προσαρμοστικότητα του παιδιού στο σχολείο, ιεραρχούνται σε έξι επίπεδα σε σχέση με το παιδί το οποίο είναι τοποθετημένο στη βάση, δηλ. στο επίπεδο μηδέν.

Μοντέλα συνεργασίας σχολείου - οικογένειας

Μοντέλο της γονεϊκής εμπλοκής των Hoover-Dempsey and Sandler:

- Το μοντέλο συγκροτείται από πέντε επίπεδα.

1°: προσωπικά κίνητρα γονέων, προκλήσεις για συνεργασία, πλαίσιο ζωής της οικογένειας.

2°: αντιλήψεις των γονέων για τους γενικότερους μηχανισμούς γονεϊκής εμπλοκής.

3°: αντιλήψεις των παιδιών για τους μηχανισμούς της γονεϊκής εμπλοκής.

4°: ιδιότητες των μαθητών που οδηγούν στη σχολική επιτυχία.

5°: επιδόσεις μαθητών.

Μοντέλα συνεργασίας σχολείου - οικογένειας

Μοντέλο της συνεκπαίδευσης των Κεκέ και Μυλωνάκου

Συνεκπαίδευση:

απόκτηση κοινής εκπαιδευτικής εμπειρίας από άτομα διαφορετικών ηλικιών, με διαφορετικές γνώσεις, εμπειρίες, ενδιαφέροντα και/ή κοινωνικοπολιτικό επίπεδο.

Μοντέλα συνεργασίας σχολείου - οικογένειας

- **Μοντέλα συνεργασίας με ιδιαίτερη σημασία (Ματσαγγούρας και Πούλου, 2009):**
- **Οικοσυστημικό μοντέλο του Bronfenbrenner (1979,1986):**
τονίζει τη σπουδαιότητα της αλληλεπίδρασης σχολείου και οικογένειας.
- **Μοντέλο κοινωνικών συστημάτων (Getzels, 1978):**
ερμηνεύει την δυναμική αλληλεπίδραση του σχολείου μέσα στην κοινωνία με βάση τους ρόλους και τις προσδοκίες των ατόμων που λειτουργούν μέσα στο σχολείο.
- **Μοντέλο συναισθηματικών επιδράσεων (Hargreaves, 1998):**
αντιμετωπίζει τις αλληλοεπιδράσεις γονέων-εκπ/κών ως συναισθηματικές ενέργειες που λαμβάνουν χώρα υπό την επίδραση συγκεκριμένου πολιτιστικού πλαισίου, ηθικών επιδιώξεων και κινήτρων των εκπ/κών, καθώς και των αντιλήψεων κοινωνικής δύναμης και επαγγελματικού status των γονέων και των εκπ/κών.

Ταξινόμηση μοντέλων σχέσης σχολείου - οικογένειας

Κατά τους Ματσαγγούρα και Πούλου (2009) υπάρχουν 4 διακριτά μοντέλα:

- Το σχολειοκεντρικό μοντέλο
- Το συνεργατικό μοντέλο
- Το διαπραγματευτικό μοντέλο
- Το οικογενειοκεντρικό μοντέλο

Το σχολιοκεντρικό μοντέλο

- Σαφής υπεροχή του σχολείου.
- Η σχέση γονέων και εκπαιδευτικών είναι μονόδρομη και ιεραρχική.
- Η αλληλεπίδραση γονέων και εκπαιδευτικών περιορίζεται στο πλαίσιο αυστηρά προγραμματισμένων ενημερωτικών συναντήσεων.
- Έμφαση στο διακριτό ρόλο του σχολείου, που είναι υπεύθυνο για την εκπαίδευση των παιδιών και της οικογένειας.
- Απόλυτη διάκριση μεταξύ του ρόλου των εκπαιδευτικών και των γονέων.

Συνεργατικό μοντέλο

- Η επικοινωνία γονέων - εκπαιδευτικών εμπλουτίζεται με στοιχεία συνεργασίας.
- Οι εκπαιδευτικοί διατηρούν θέση υπεροχής στις υποχρεώσεις και δικαιοδοσίες.
- Η εμπλοκή των γονέων είναι ελεγχόμενη και επικουρική.
- Η συμμετοχή των γονέων στη λήψη αποφάσεων είναι περιορισμένη.

Διαπραγματευτικό μοντέλο

- Έντονη και συστηματική ενεργοποίηση των γονέων.
- Οι γονείς έχουν ισότιμους ρόλους και συμμετρικές αρμοδιότητες με τους εκπαιδευτικούς σε συγκεκριμένους τομείς.
- Ανάπτυξη σχέσεων αμοιβαίας εμπιστοσύνης και αποδοχής ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και στους γονείς.
- Αντικείμενο η πρόοδος των παιδιών, το αναλυτικό πρόγραμμα και η γενικότερη λειτουργία του σχολείου.

Οικογενειοκεντρικό μοντέλο

- Οι γονείς διεκδικούν το δικαίωμα των κρίσιμων επιλογών για την εκπαίδευση των παιδιών τους.
- Έχουν αυξημένη συμμετοχή σε όργανα λήψης αποφάσεων.
- Μετατρέπονται σε ρυθμιστικό παράγοντα της εκπαίδευσης περιορίζοντας την επαγγελματική αυτονομία των εκπαιδευτικών.
- Ενδυναμώνεται ο ρόλος των γονέων και καθίσταται συνεπικουρικός ο ρόλος των εκπαιδευτικών στη λήψη αποφάσεων για το παιδί.

Τρόποι επικοινωνίας σχολείου - οικογένειας

Έξι διαστάσεις των σχέσεων σχολείου - οικογένειας, σύμφωνα με την τυπολογία της Epstein (1995):

- **Γονεϊκή μέριμνα:** παροχή βοήθειας και καθοδήγησης στις οικογένειες προκειμένου να δημιουργήσουν το κατάλληλο περιβάλλον μάθησης.
- **Επικοινωνία του σχολείου με τις οικογένειες:** αμφίδρομες ανακοινώσεις αναφορικά με το πρόγραμμα του σχολείου και την πρόοδο των μαθητών/τριών, καθώς και τις οικογενειακές συνθήκες που αφορούν στη μάθηση.
- **Εθελοντισμός:** υποκίνηση και ενεργοποίηση των γονέων προκειμένου να προσφέρουν εθελοντικές υπηρεσίες σε δραστηριότητες του σχολείου.
- **Μάθηση στο σπίτι:** ενημέρωση των γονέων για τη συμμετοχή τους κατά τις κατ' οίκον εργασίες των μαθητών/τριών.
- **Συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που αφορούν θέματα διοίκησης του σχολείου:** ενθάρρυνση των γονιών για συμμετοχή στα συλλογικά όργανα λήψης αποφάσεων του συλλόγου γονέων και των σχολικών επιτρόπων.
- **Συνεργασία με την κοινότητα:** προσέγγιση και αξιοποίηση φορέων της τοπικής κοινότητας για τη στήριξη του εκπαιδευτικού προγράμματος του σχολείου, των οικογενειών και των μαθητών/τριών.

Παράγοντες που επηρεάζουν τη σχέση σχολείου - οικογένειας

A. Παράγοντες που αφορούν στους γονείς

Κοινωνικοοικονομικό και μορφωτικό επίπεδο γονέων.

Οι προσδοκίες και οι στάσεις των γονιών προς το σχολείο.

Το φύλο των γονέων, η μορφή της οικογένειας.

Η εθνική ταυτότητα των γονέων, ψυχολογικές παράμετροι των γονέων.

Η κοινωνικότητα των γονέων, προηγούμενη εμπειρία των γονέων.

B. Παράγοντες που αφορούν στο παιδί

Ηλικία, επιδόσεις, φύλο και νοημοσύνη του παιδιού, η επιθυμία και η ανάγκη του παιδιού.

Γ. Παράγοντες που αφορούν στο σχολείο

Η στάση την οποία τηρεί το σχολείο (κανονισμοί και απαιτήσεις του σχολείου, χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του Δ/ντή και των εκπαιδευτικών, τρόπος που οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τον ρόλο τους, προσδοκίες, στυλ επικοινωνίας).

Δ. Παράγοντες που αφορούν στην κοινότητα

Κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της κοινότητας, το μέγεθος του πληθυσμού.

Ο ρόλος του σχολείου - τύποι σχολείων

α) Το σχολείο “φρούριο”:

Δεν επιτρέπεται η εμπλοκή στις σχολικές δραστηριότητες προσώπων από την οικογένεια, οι συναντήσεις με τους γονείς είναι οι ελάχιστες αναγκαίες.

β) Το σχολείο των προκαθορισμένων - ελεγχόμενων προσκλήσεων (της καθοδηγούμενης δράσης των γονέων):

Σε αυστηρά προκαθορισμένο πλαίσιο και υπό προϋποθέσεις η εμπλοκή των γονέων.

γ) Το σχολείο “ανοιχτό στην οικογένεια”:

Αμφίδρομη συστηματική επικοινωνία, γονική συνδρομή, ανάπτυξη προγραμμάτων και δράσεων στη σχολική κοινότητα.

δ) Το σχολείο που είναι προσανατολισμένο στη συνεργασία με την οικογένεια και την κοινότητα:

Διαρκής και ουσιαστική επικοινωνία του σχολείου με τις οικογένειες των μαθητών και με την υποστήριξη της κοινότητας.

(Μυλωνάκου – Κεκέ, 2017)

Οφέλη από τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας (1)

Ειδικότερα η συνεργασία σχολείου-οικογένειας επιδρά θετικά:

- στην επίδοση των μαθητών/τριών,
- στη συμπεριφορά τους στο σχολείο,
- στην αλλαγή απόψεων των μαθητών/τριών σχετικά με το σχολικό κλίμα,
- στην αύξηση των κινήτρων για μάθηση,
- στην καλλιέργεια υγιών, διαπροσωπικών σχέσεων,
- στη βελτίωση της σχέσης γονέα-μαθητή/τριας,
- στη βελτίωση της σχέσης εκπαιδευτικού-μαθητή/τριας.

Οφέλη από τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας (2)

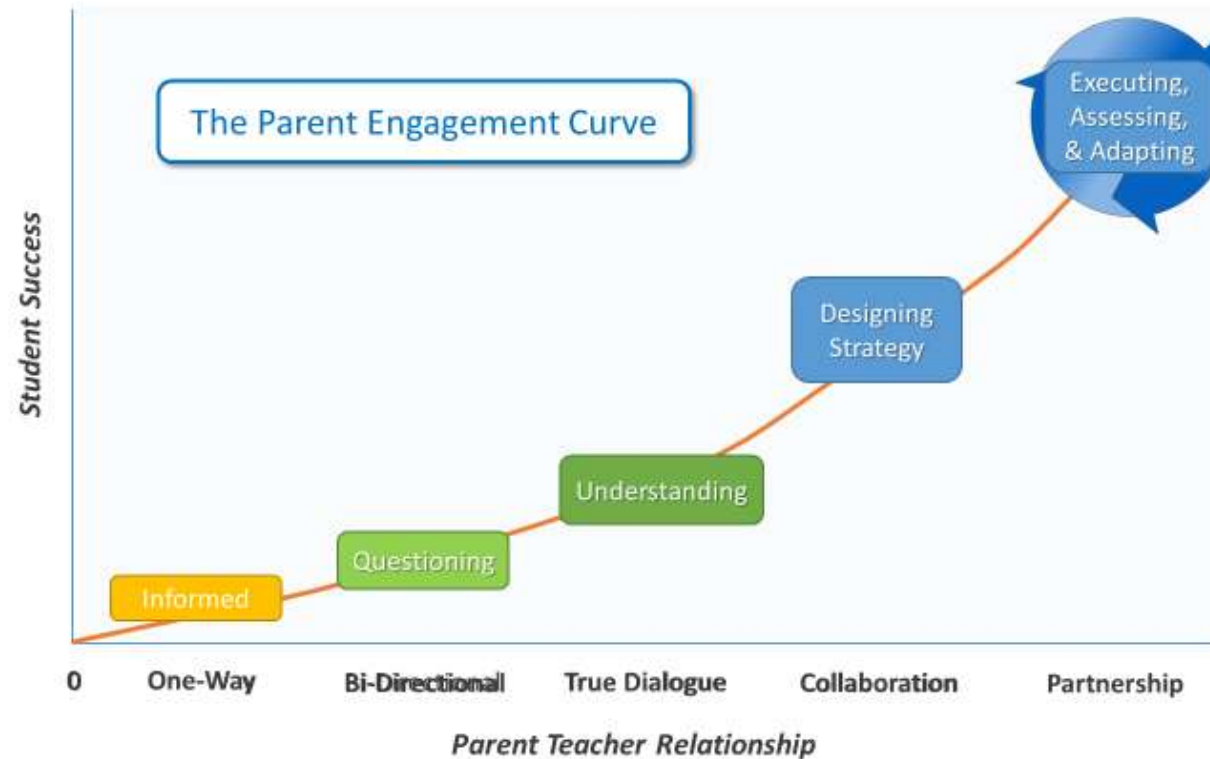
Οφέλη για τους γονείς:

- συναναστρέφονται περισσότερο τα παιδιά τους,
- έχουν την ευκαιρία να τα γνωρίσουν καλύτερα,
- κατανοούν τις αδυναμίες και τις ικανότητές τους,
- μαθαίνουν χρήσιμες τεχνικές αντιμετώπισης προβλημάτων,
- βελτιώνουν την επικοινωνία με το παιδί τους,
- ισχυροποιούν και ενθαρρύνουν τις προσπάθειες των παιδιών,
- βλέπουν πιο θετικά τους εκπαιδευτικούς.

(Ρούκη, 2018)

Παιδαγωγικές συναντήσεις

- Πληροφόρηση
- Ερωτήσεις - Απαντήσεις
- Κατανόηση
- Σχεδιάζοντας κοινή πορεία
- Εφαρμόζω - Αξιολογώ - Υιοθετώ

Binswanger R. "The Parent Teacher Partnership", *One green apple*.

Παράμετροι που εξασφαλίζουν την επιτυχία μιας παιδαγωγικής συνάντησης

Χώρος

Χρόνος

Θεματολογία

Χώρος

- Ζεστός και φιλικός.
- Κυκλική διάταξη των καθισμάτων, αν είναι εφικτό.

Χρόνος

- Όχι ευκαιριακές ενημερώσεις (προσέλευση, διάλειμμα, αποχώρηση).
- Τακτικές συναντήσεις.
- Μηνιαίες συναντήσεις.
- Έγκαιρη ενημέρωση των γονέων για τον χρόνο και τον τόπο συνάντησης (τουλάχιστον μια εβδομάδα πριν).
- Επιλογή χρόνου, ώστε να εξασφαλίζεται η άνεση χρόνου.
- Ορισμός ενός πλαισίου επικοινωνίας για έκτακτες περιστάσεις (τηλεφωνική, τηλεδιάσκεψη, κλείσιμο ραντεβού).

Θεματολογία

- Πληροφορίες για την προσωπικότητα και τα ενδιαφέροντα του/της μαθητή/τριας.
- Μαθησιακές επιδόσεις.
- Προβλήματα συμπεριφοράς.
- Πιθανά προσωπικά θέματα-ζητήματα υγείας.
- Σκιαγράφηση προφίλ μαθητή/τριας.
- Μέθοδοι διδασκαλίας.
- Παιδαγωγικές συμβουλές - Καθοδήγηση.

Ενδεικτικές αρχές κατά τις συναντήσεις των εκπαιδευτικών με τους γονείς... (1)

α. Τους καλωσορίζουμε θερμά, τους ακούμε, προσπαθούμε να κατανοήσουμε τις ανάγκες και τις επιθυμίες τους, τους ενημερώνουμε, δείχνουμε ενσυναίσθηση.

β. Ποτέ δεν αποθαρρύνουμε εντελώς έναν γονέα για τις ικανότητες του παιδιού του, τον ενθαρρύνουμε να μοιράζεται μαζί μας τις πληροφορίες που αφορούν στα προβλήματα, τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του παιδιού του.

γ. Πάντοτε βρίσκουμε κάποια θετικά σημεία για τον/τη μαθητή/τρια, αναφερόμαστε όχι μόνο στις αδυναμίες, αλλά και τις δυνατότητές του.

ε. Είμαστε ακριβείς, συγκεκριμένοι, όταν θέλουμε να προσδιορίσουμε τη συμπεριφορά των παιδιών. Χρησιμοποιούμε ρήματα, για να περιγράψουμε ενέργειες και όχι επίθετα-ταμπέλες (π.χ. επιθετικός, απομονωμένος) ή γενικούς χαρακτηρισμούς (π.χ. τεμπέλης).

δ. Συστήνουμε στους γονείς να μη μαλώνουν, σε περιπτώσεις χαμηλών επιδόσεων, τους/τις μαθητές/τριες, να μην έχουν υπερβολικές απαιτήσεις, διότι τους/τις αγχώνουν, να μην προβαίνουν σε συγκρίσεις μαθητών/τριών.

Ενδεικτικές αρχές κατά τις συναντήσεις των εκπαιδευτικών με τους γονείς... (2)

στ. Να ρωτούν για όσα συμβαίνουν στο σχολείο, χωρίς να τα ανακρίνουν και να τα πιέζουν, να είναι πάντοτε ενήμεροι για το πρόγραμμα της επόμενης ημέρας και να τα ελέγχουν χωρίς καυγάδες, αν ετοίμασαν τα μαθήματα.

ζ. Να μην έχουν οι ίδιοι άγχος για την πρόοδο του παιδιού ούτε όμως και να είναι εντελώς αδιάφοροι. Αν εμπλέκονται και οι δυο γονείς στην αγωγή των παιδιών, πρέπει να συμφωνούν στις προτιμήσεις και τις επιλογές που κάνουν, και τυχόν διαφωνίες τους να μην τις εκφράζουν μπροστά στα παιδιά, διότι τους δημιουργούν σύγχυση για το σωστό.

η. Να μην υποτιμούν τη μόρφωση και να μην κατηγορούν το σχολείο μπροστά στα παιδιά, ακόμη κι όταν έχουν δίκιο, διότι τα παιδιά χάνουν την εμπιστοσύνη τους προς αυτό.

θ. Στους αλλοδαπούς γονείς που ενδεχομένως έχουν δυσκολίες επικοινωνίας είναι αυτονόητη η επίδειξη ανοχής και υπομονής, προκειμένου να μεταφερθούν και να κατανοηθούν σωστά τα εκατέρωθεν μηνύματα.

(Νημά, 2008)

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Binswanger R. "The Parent Teacher Partnership", *One green apple*. www.onegreenapple.com
- Γιοβαζολιάς Θ. (2011). *Συνεργασία εκπαιδευτικών - οικογένειας*, Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.
- Ευαγγέλου Φ. (2017). "Βασικές πτυχές της συνεργασίας του παιδαγωγού με την οικογένεια", *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό "Εκπαιδευτικός κύκλος"*, Τόμος 5, Τεύχος 2.
- Ζηλιασκοπούλου Δ. *Συνεργασία σχολείου - οικογένειας: πρακτικές ενίσχυσης της επικοινωνίας και αντιμετώπισης των δυσκολιών*. http://www.diapolis.auth.gr/epimorfotiko_uliko/index.php/2014-09-06-09-18-43/2014-09-06-09-35-19/42-c5-ziliask?showall=1
- Καρλατήρα Δ. (19-06-2019). *Προσανατολισμός αποτελεσματικής επικοινωνίας σχολείου – οικογένειας*. Χαλκίδα: Επιμορφωτική ημερίδα ΠΕΚΕΣ Στερεάς Ελλάδας. <http://stellad-old.pde.sch.gr/pekes/>
- Λιούτα Χ. & Αθανασούλα-Ρέππα Α. (2013). *Απόψεις Εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την Επικοινωνία και Συνεργασία Σχολείου – Οικογένειας και για την Επίδρασή της στη Σχολική Επίδοση των Παιδιών*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. <http://stellad-old.pde.sch.gr/pekes/wp-content/uploads/2019/10/Liouta-Chr..pdf>
- *Μαρκιανίδου Ε. & Κοττωρής Σ. (2022). Υλικό από το επιμορφωτικό πρόγραμμα "Βελτίωση Κοινωνικών Ικανοτήτων: Coaching και Mentoring στη Δημόσια Διοίκηση"*. Αθήνα: ΕΚΚΔΑ.
- Ματσαγγούρας Ηλίας Γ. & Πούλου Μαρία Σ. (2009). *Σχέσεις σχολείου και οικογένειας. Συγκριτική παράθεση απόψεων εκπαιδευτικών και γονέων*. http://amaked-thrak.pde.sch.gr/symdim-kav4/pdf/sxeseis_sxoleiou_oikog.pdf
- Μυλωνάκου-Κεκέ Η. "Σχέσεις σχολείου, οικογένειας και κοινότητας με κοινωνικοπαιδαγωγικό προσανατολισμό: εκκινώντας την έρευνα από τους εκπαιδευτικούς", *Επιστήμες Αγωγής*, Τεύχος 2/2017, σσ. 91 – 93.
- Νημά Ε. (2008) "Οικογενειακό περιβάλλον και σχολικές επιδόσεις σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες", *ΥΠ.Ε.Π.Θ., Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο (γυμνάσιο)*, Δ. Κ. Μαυροσκούφης (Επιμ.), Οδηγός Επιμόρφωσης. Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Αγωγή. Θεσσαλονίκη.
- Πούλου, Μ. & Ματσαγγούρας, Η. (2008). Αντιλήψεις υποψηφίων και εν ενεργεία εκπαιδευτικών για τη σχέση σχολείου-οικογένειας, *Σύγχρονη Κοινωνία, Εκπαίδευση, και Ψυχική Υγεία*, 1, 23-53.
- Ρούκη Δ. (2018). *Σχέση οικογένειας-σχολείου: Πώς μπορεί να βελτιωθεί και ποια τα οφέλη της συνεργασίας τους;* <https://www.psychologynow.gr/arthra-psyxologias/sxoleio/sxoliki-psyxologia/6236-sxesi-oikogeneias-sxoleiou-pos-borei-na-veltiothei.html>

Ευχαριστώ πολύ!

Καλή Σχολική Χρονιά!